

UPIN TUTKIMUSOHJELMA KAUELLE 2017-19

Yleistä:

Ulkopoliittinen instituutti (Upi) on perustettu eduskunnan säätämällä lailla. Lain mukaan instituutin tehtävänä on tutkimuksen tekeminen kansainvälisen politiikan ja talouden sekä Euroopan unionin kysymyksistä. Instituutissa tehtävän tutkimuksen tulee täyttää korkeat tieteelliset kriteerit. Samalla sen tulee kuitenkin olla aihepiiriltään ja lähestymistavoiltaan poliittista päätöksentekoa ja siihen liittyvää yhteiskunnallista keskustelua tukevaa. Monitieteiset lähestymistavat ja tieteiden välinen vuorovaikutus muodostavat instituutin tutkimuksessa tärkeän ominaispiirteen. Tutkimustoiminnassa noudatetaan humanistisille tieteille sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteille laadittuja tutkimuseettisiä periaatteita.

Upin tutkimustoiminta perustuu sen lakisääteiseen riippumattomuuteen. Eduskunta nimittää instituutin hallituksen, joka puolestaan hyväksyy tutkimusohjelman. Johtajan, tutkimusohjelmien johtajien sekä tutkimushenkilökunnan vastuulla on tutkimusohjelman toteutus siten, että tutkimuksessa noudatetaan asianmukaisia tieteellisiä kriteerejä ja että sillä on vahva yhteiskunnallinen merkitys. Instituutin tutkimuksen tieteellisen uskottavuuden turvaamiseksi ja tutkimusohjelman vahvistamiseksi instituutin johto ja sen tutkijat hankkivat instituutille myös ulkopuolista tutkimusrahoitusta.

Upissa tehdyn tutkimuksen tuloksia levitetään sen erilaiset kohdeyleisöt mahdollisimman hyvin huomioiden. Tutkijoiden edellytetään osallistuvan oman alansa tieteelliseen keskusteluun julkaisemalla tutkimustuloksiaan kansainvälisissä ja kotimaisissa tieteellisissä aikakausjulkaisuissa ja muissa teoksissa. Upin omia julkaisusarjoja käytetään tehokkaasti erityisesti päätösvalmistelua ja kansalaiskeskustelua tukevan tutkimustiedon esittelyyn. Instituutin kotisivut, muut viestimet ja seminaarit tarjoavat kanavan tutkimukseen pohjautuvien näkökulmien nopeaan esittelyyn.

Hyvien edellytysten luomiseksi tutkimustoiminnalle instituuttiin tulee luoda virikkeinen ja luova tutkimusympäristö, jossa tutkijat saavat riittävästi intellektuaalista tukea työlleen. Tutkimusohjelman organisointi ja hallinto järjestetään siten, että se kannustaa tutkijoiden ja tutkimusryhmien väliseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Ohjelmarakenteen täytyy olla toimenkuvien ja vastuusuhteiden osalta selkeä. Sen täytyy kuitenkin mahdollistaa ohjelmakauden aikana ilmenevien uusien tutkimustarpeiden jouheva kytkeminen mukaan rakenteeseen.

Upin tutkimusohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kotimaisten ja kansainvälisten tutkijaryhmien ja tutkimuslaitosten kanssa. Upi toimii vahvasti

kansainvälisessä viitekehyksessä. Instituutti ja sen tutkijat ovat monipuolisesti verkottuneet ja instituutin tutkijakunta on kansainvälinen. Erimittaiset kansainväliset tutkijavierailut tukevat tutkimusohjelman toteuttamista. Upin tieteellisellä neuvottelukunnalla on tärkeä rooli instituutin kansainvälisten yhteyksien kehittämisessä.

Tutkimusohjelmarakenne:

Tutkimusohjelman toteuttamisen runkona ohjelmakaudella 2017-19 toimii kolmen tutkimusohjelman rakenne.

Kolmen erillisen ohjelman rakenne on osoittautunut toimivaksi malliksi Upin kokoisessa organisaatiossa; se on kuluneilla kausilla tuottanut varsin vähän siiloutumista ja johtanut vilkkaaseen ohjelmien väliseen yhteistyöhön. Ohjelmista pyritään tekemään mahdollisimman tasakokoiset, mikä helpottaa niiden johtamista ja hallintoa. Kolmen ohjelman rinnalla on osittain ulkopuolisen rahoituksen varassa toimiva Yhdysvaltojen politiikan ja vallan tutkimuskeskus.

Yleiseksi tavoitteeksi otetaan edelleen Upin tutkimuksen monitieteisyyden kehittäminen. Erityisesti poliittisen taloustieteen ja kansainvälisen oikeuden sekä sopivassa määrin myös historian tutkimuksen asiantuntemusta pyritään lisäämään politiikan tutkimuksen ja aluetutkimuksen rinnalla. Kansainväliset tutkijarekrytoinnit edistävät Upin tutkimusaiheiden laaja-alaista hahmottamista ja tukevat instituutin kansainvälistä roolia.

Tutkimusohjelmien temaattiset painopisteet ja kysymyksenasettelut:

Kolmen tutkimusohjelman temaattisten painopisteiden tulee olla selkeät ja jäsentyneet Upin kotimaisen ja kansainvälisen profiilin ja asiantuntemuksen pitämiseksi kirkkaana. Ohjelman tulee kuitenkin huomioida suomalaisen ulko- ja eurooppapoliittisen päätöksenteon keskeiset tarpeet ja Upiin tässä suhteessa kohdistuvat odotukset.

EU-tutkimusohjelma

Upin EU-tutkimuksen pääasiallisina kohteina ovat yhtäältä EU:n yhteinen politiikka sen Upin kannalta tärkeiksi hahmotetuilla aloilla (ulkosuhteet, unionin suuret kehityslinjat sekä keskeinen vallankäyttöjärjestelmä) ja toisaalta keskeisten jäsenmaiden politiikka näillä kentillä.

Tutkimuksen ensimmäisenä painopistealueena ovat EU:n ulkosuhteet ja unionin globaalin roolin eri ulottuvuudet. Tällä tutkimuskentällä Upi on Suomessa ainoa toimija unionin sisäisten politiikkojen ollessa tutkimuskohteena maan taloustieteellisissä ja sektoritutkimuslaitoksissa. EU:n ulkosuhteita sekä niiden johtamista ja päätöksentekoa tutkitaan laaja-alaisesti kuitenkin niin, että keskeisimpinä painopistealueina ovat unionin suhteet Venäjään ja itäisen naapuruston maihin, jolloin näihin maihin EU:n itäisen naapuruston ja Venäjän tutkimusohjelmassa liittyvä asiantuntemus tukee tätä tutkimusta ja tuottaa Upille sen keskeisen kansainvälisen profiloitumisalueen. EU:n suhteita MENA-alueen maihin ja Turkkiin koskeva tutkimus palvelee jatkossakin tärkeitä tiedontarpeita mm. liittyen pakolaiskriisiin

taustoihin ja sen hallitsemisen mahdollisuuksiin. EU:n politiikan tutkimus sen oikeuden, vapauden ja turvallisuuden aluetta koskien tukee tätä asiantuntemusalueetta.

Toisena unionin ulkosuhteiden painopisteenä on unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tutkimus, joka tukee suomalaista päätöksentekoa ja Suomen vaikutusmahdollisuuksia. Tällä kentällä tutkimus painottuu keskeiseen toimija-asetelmaan tällä alalla sekä alan vallankäytön ja toimintalogiikan kartoittamiseen. Pohjoismaiden välinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö kuuluu tutkimusaiheena tähän yhteyteen.

Uutena aihepiirinä EU:n ulkosuhteiden tutkimuksessa on unionin taloudellisten ulkosuhteiden ja kauppapolitiikan tutkimus.

Toisen suuren painopisteen Upin EU-tutkimuksessa muodostavat unionin suuret kehityslinjat ja integraatiokehityksen muodot. Tähän kuuluvat unionin poliittis-valtiollisen luonteen jäsentely (liittovaltiokehitys); unionin eriytymiskehityksen muodot sekä integraation poliittiseen legitimitettiin liittyvät suuret kysymykset (integraation vastustus ja EU-mielipiteen polarisaatio). Ison-Britannian EU-kansanäänestyksen seurausvaikutusten analysointi on keskeinen tehtävä tässä yhteydessä.

EU:n vallankäyttöjärjestelmän tutkimus (toimielinten väliset suhteet, unionin demokraattinen järjestelmä) on EU-ohjelman kolmas painopistealue, jonka kysymyksenasettelujen tulee mukautua unionissa kulloinkin käynnissä oleviin painotuksiin. Upin tehtävänä on ylläpitää vahvaa asiantuntemusta EU:n päätöksentekoon liittyvissä kysymyksissä siitäkin syystä, ettei aihepiiri lukeudu minkään muun suomalaisen tutkimuslaitoksen prioriteetteihin.

EU:n keskeisten jäsenmaiden Eurooppa-politiikkaa koskeva tutkimus liittyy ohjelman yllämainittuihin painopistealueisiin ja valottaa niihin liittyvää jäsenmaiden välistä dynamiikkaa. Tutkimus nojaa keskeisten EU-maiden historiallisten identiteettien sekä niiden Eurooppa-politiikan valtionsisäisten vaikuttimien hahmottamiseen.

EU:n itäisen naapuruston ja Venäjän tutkimusohjelma

Tutkimusohjelman pääasiallisina kohteina ovat yhtäältä Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä sen valtionsisäisten vaikuttimien tutkimus. Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimuksen osalta pääpaino on Venäjän politiikassa sen eurooppalaisessa naapurustossa, suhteissa EU:hun ja Natoon sekä politiikassa Itämeren alueella. Tutkimuksellista huomiota kohdistetaan vahvasti myös Venäjän strategiseen visioon ja politiikkaan koskien globaalin ja yleiseurooppalaisen turvallisuuspoliittisen järjestelmän kehitystä ja sen omaa paikkaa siinä. Toisaalta myös Venäjän suhteet Suomeen ja Suomen rooli Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ovat tutkimuksen kohteena.

Venäjän ulkopoliittikan hahmottamisessa valtionsisäisten tekijöiden vaikutuksella on keskeinen rooli, jonka Venäjän taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuoksi voi katsoa lähivuosina painottuvan entisestään. Alkavalla ohjelmakaudella valtionsisäisten tekijöiden vaikutusta maan ulkopoliittikan sisältöön – ja ulko- ja sisäpolitiikan välistä vuorovaikutusmekanismia – tutkitaan laaja-alaisesti. Sama koskee myös Venäjän poliittisen järjestelmän kehitystä ja ulkopoliittikan aatteellista ja ideologista perustaa.

Venäjän politiikkaa Arktisilla alueilla tutkitaan alkavalla ohjelmakaudella kiinteänä osana Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimusta. Kokonaisuutena Upin Arktisen tutkimuksen maantieteellinen fokus on laajempi ja tutkimus voidaan sijoittaa mihin tahansa kolmesta tutkimusohjelmasta.

Tutkimusohjelman toisena kohteena ovat EU:n itäisen kumppanuuden maat, erityisesti Ukraina, Georgia, Valko-Venäjä ja Moldova sekä niiden poliittinen kehitys, ulkopoliittikka ja suhteet EU:hun ja Venäjään. Alueellinen dynamiikka valta-asetelmiseen sekä ulkopoliittikan valtiosisäisten tekijöiden merkitys kuuluvat myös ohjelman keskeiseen tutkimuskenttään.

Globaalin turvallisuuden tutkimusohjelma

Tutkimusohjelman pääasiallisina kohteina ovat yhtäältä globaalin valtajärjestelmän kehitys ja keskeinen toimintalogiikka. Tutkimus painottuu valtajärjestelmän kannalta keskeisten toimijoiden kuten Yhdysvaltojen ja Kiinan ulkopoliittikan ja globaalin roolin tutkimukseen. Suurvaltapolitiikkaa koskevan tutkimuksen alueellisina konteksteina ovat yhtäältä Eurooppa ja transatlanttiset suhteet instituutissa jatkossakin tarvittavan vahvan Aasia-osaamisen painottuessa poliittiseen kehitykseen Aasian-Tyynenmeren alueella. Sekä Yhdysvaltojen että Kiinan ulkopoliittikan osalta paitsi ulkopoliittikan pääasiallisten suuntaviivojen ja niissä tapahtuvien muutosten niin myös tähän muutokseen olennaisesti vaikuttavien kansainvälisten ja valtiosisäisten tekijöiden rooli on tutkimuksen kohteena.

Globaalin valtajärjestelmän kokonaisdynamiikan hahmottamiseksi ohjelmaan rakennetaan asiantuntemusta myös muita keskeisiä alueellisia toimijoita (BRICS-maat ja niistä erityisesti Intia) ja alueellisia yhteistyöprojekteja koskien.

Ohjelman toinen painopistealue on globaalin hallintajärjestelmän ja sen keskeisten instituutioiden tutkimus EU:n ja Suomen kannalta keskeisillä globaalihallinnan alueilla. Nämä ovat ensinnäkin globaali turvallisuuspolitiikka ja erityisesti YK:n toiminta. Turvallisuuspoliittisen yhteistyön ja sen Euroopan kannalta keskeisten instituutioiden kuten NATO:n ja ETYJ:n tutkimus kuuluu myös ohjelman keskeisiin teemoihin ja muodostaa yhteisen teeman EU-tutkimusohjelman kanssa. Turvallisuuspoliittisia instituutioita koskeva tutkimus painottuu instituutioiden toimintaedellytysten, niiden sisäisen valta-asetelman sekä muutostrendien tutkimukseen.

Globaalin ja eurooppalaisen perinteisemmän turvallisuuspolitiikan ohella myös kansainvälinen ilmasto- ja energiapolitiikka sekä kyberturvallisuus kehittyvine hallintajärjestelmineen kuuluvat ohjelman tutkimuskenttään. Kaikkia tutkittavia globaalihallinnan osia lähestytään sekä poliittisina että normatiivisina järjestelminä, minkä vuoksi monitieteisellä asiantuntemuksella on tässä yhteydessä erityinen merkitys.

Ohjelman kolmannen painopistealueen muodostavat kansainvälisten konfliktien laaja-alaisiin uskonnollisiin ja ideologisiin taustoihin keskittyvä tutkimus, josta keskeisenä kohteena poliittisen islamin merkitys kansainvälisessä politiikassa. Teema on yhteinen poikkileikkaava kokonaisuus kaikille kolmelle ohjelmalle, jonka puitteissa hahmotetaan erityisesti ei-valtiollisten jakolinjojen ja toimijoiden (ml. terrorismi) merkitystä Upin tutkimusohjelman keskeisillä painopistealueilla.